

Beast of

Szörnyek évadja

TAYLER PATRICK

A bestiárium készítésének motivációja egyfajta önvédelmi mechanizmus: rendszerezhetővé szelídíteni a konceptualizálhatatlant, címkékkel horgonyozni a tudat nyugvópontjaihoz az e világon túlit. A szörnyeké az „az ember és a természet nonhumán erői között”¹ felsejlő szféra, mely transzgressziókkal fenyeget és kikezdi a humanista emberfogalom sziluettjét. E definiálhatatlan entitások lételeme a – Mezei Árpád szerint a

szürrealista gondolkodásmódban gyökerező – átmenetiség állandósulása, az örök formálódás.² A szörnyeteg felbukkanásának helye épp ezért mindig a bizonytalan. A tükör és a kialvatlanság közeibe ékelődik, vagy a betegség küszöbén a félárnyékokból sző magának testet. Most a közelmúlt olyan kiállításait idézem fel, melyek a szörny képzőművészeti tematizálásával foglalkoznak.

Többszerzős bestiárium

Kurátorok: Farkas Laura és Tomáš Krivočenko

Kiállítók: Bp. Szabó György, Csizék Tamás, Elekes Károly és Karácsonyi László

Bestiárium, Rugógyár Galéria, 2019. X. 10. – XI. 17.

A *Bestiárium* című kiállítás különböző alkotói praxisokban önálló életre kelt szörnyetegek gyűjteménye. Karácsonyi László és Csizék Tamás a jelenség figurához kötődő kérdéseit vizsgálták, Bp. Szabó György és Elekes Károly pedig a Wunderkammer-hatást helyezték a bestiális jelleget is felvető műveik fókuszába. A kiállított munkák közös eredője a transzformáció, a fellelt kulturális töredék kisajátítása és eltérítése.

Bp. Szabó György talált tárgyak gyűjtésén alapuló akkumulációinak közepén egy-egy főszereplő emelkedik ki az átminősített kacsatok sűrűjéből egy tollaslabdatestű Pinocchio vagy egy csocsóbábuban végződő elefánt képében. A bekeretezett reliefek azonban inkább a Peter Blake-féle privát muzeológia irányvonalához kapcsolhatók, hiszen a központi alak szinte feloldódik a színekre hangolt entrópiában. Az elburjánzás, a határokon való túllépés poszthumán dimenziója mégis felmerül. Így e tablók olyan monstrumokként is értelmezhetők, melyek az emlékezés porfogói által felfalják az emberi figyelmet.

Elekes Károly finom gesztusokkal megbolygatott, talált portréfestményeket állított ki. Képi kannibalizmus találkozik a szépséggel és a líraisággal. A szörnyűség rögzítőszíjak, gömbfejű térképtűk és hirtelen színfilterek segítségével megidézett oldschool pszichonálízissal egészül ki. A bestiáriumba festészeti eszközökkel dehumanizált és képként újrahasznosított emberalakok kerülnek.

Karácsonyi László a jó ízlés esztétikai kategóriáját kezdi ki azáltal, hogy az arisztokratikus hangulatot árasztó, kánonképző festményeket a filmipar popkulturális protéziseivel turbózza fel. Az eredetileg gumiból, fémből és egyéb anyagokból eszkábált, filmes eszközökkel animált szörnyfejeket képletesen ráhúzza a klasszikus festményeken szereplő lányalakokra. Karácsonyi vérprofi maszkmesterként dolgozza egybe a két egymással összeférhetetlen vizuális rendszert. *Horrorokokó* című sorozatában a múlt remekművein az invazív Predator-család élősködik. Arcukon ugyanaz a klasszikus fény dereng, mint a rokokó háttereken, kiemelve a festészet meggyőzőerejének univerzalitását.

Csizék Tamás acélból és marhabőrrel összeállított szobrai a biológia és a technológia határán keletkeznek egyfajta futurisztikus elgépiesedés irányába terelve a testtel kapcsolatos koncepcióinkat. A néhol poros, cserzett, máshol fényes szobrok mintha egy fiktív jövő

idő talajából kerültek volna elő egy olyan ásatás során, amelynek már nem volt emberi szemtanúja. Csizék „erőgépei” könnyen belekapcsolhatók a kortárs poszthumanista diskurzusba, ám annak egyfajta mezőgazdasági – organikus testeket energiaforrásként felemészítő – dimenzióját tárják fel, és nem a mesterséges fényben desztillált urbánus perspektíváit.

Installációs nézet, *Bestiárium*, Rugógyár Galéria, Budapest, 2019

ELEKES KÁROLY: *Freud*, kitalált szignó: Freud, feldolgozva: 2013. június 18., olaj kasírozott vásznon, 60x50 cm; **CSIZEK TAMÁS:** *Mianyánk*, 2017, marhabőr, acél, változó méret

Fotó: Biró Dávid

foto: Karácsonyi László

KARÁCSONYI LÁSZLÓ: *Hölgy arctámadóval*, 2019, akril, akvarell, gobelin, 70×50 cm

MÁRIÁS ISTVÁN: *Tájkép fenyőfákkal*, 2019, papír, tempera, 25×33 cm
A művész jóvoltából

Interferencia

Kiállítók: Elekes Károly, Karácsonyi László, Mária István

Dolgozni rajta, ART9 Galéria, 2019. XII. 19. – 2020. I. 20.

A *Bestiáriummal* jelentős közös metszetet felmutató *Dolgozni rajta* című csoportos kiállítás néhány további szemponttal gazdagítja az átszabott művek tárházát. Karácsonyi László itt látható, meghackelt gobelinjein *A kis kedvenc* (2019) című alkotás bájos óriáshernyója mellett további lények, egy pihenő sertés, egy sáska és egy Alien-filmből ismert arctámadó jelennek meg. A legrémisztóbbé mégis az *Elvitte a cica* (2019) alcímű képen szereplő, macskával az ölében ábrázolt kislány válik, akinek a szemgolyója egy beépített óra mutatóján vándorol, fordulatonként a testi integritás illúzióját keltve. Az apró kinetikus mű Karácsonyi tárgyközpontú szemléletét idézi fel. Elekes Károly itt is átdolgozott portrékkal bővítette a valószerűtlen arcképcsarnokot.

Mária István aka Horror Pista papírra készült festményein két réteg különül el egymástól: a „túl szépre” festett természeti hátterek és az ezt jelekkel és jelene-tekkel megbontó, leheletvékonyan megfestett második réteg. A *Tájkép fenyőfákkal* (2019) címet gegként hordozó festményen az idilli patakocska egyfajta halálveremmé alakul a vízből kimeredező fekete tuskék által. Egy lefejezett ember nyakából előszökkenő kígyó a mesekék hullámokba veti magát. A *Virágcsendélet* (2019) című szomszédos képen egy szintén kígyónyakú véglény kúszik a graffitív dekonstruált, kopott csokor alá. Mária sajátos képromboló eszközökkel akarja a giccs egyértelmű olvashatóságát a feje tetejére állítani, ami által az izlés-izléstelenség és a narratív sémák szférái összecsúsznak.

Világégés utáni jelek...

Kiállítók: Donnák János, Gallov Péter és Jagicza Patrícia

Rodan vs Hedorah, *Gallery by Night* 2019, FKSE Stúdió Galéria, 2019. XI. 29.

Gallov Péter és Donnák János *Rodan VS Hedorah* című kiállítása a *Gallery by Night* 2019 rendezvénysorozata eseményeként robbantotta szét az FKSE Stúdió Galéria sokat látott falait. A japán popkultúrából kölcsönzött szörnyek a festészet, a tervezőgrafika, a film és az installáció rendezett, külvárosi utcafrontját felismerhetetlen dzsumbujjá alakították. Ami maradt, az a különböző

médiумok szilánkos romjai. A fiktív filmet scenáriózó kiállításon a Gallov által harcba küldött Rodan falat és padlót betérítő grafikai jelek formájában bocsátotta ki a vulkáni hamufelhőket, míg Donnák Hedorájha kék villámokkal pusztított. A képregényes stílusban kivágott, marginálisan elhelyezett polcokon miniatűr anyagkísérletek modellezték az elképzelt világégést a zoomolás eszközével közelebb hozva a nézőt Gallov és Donnák víziójához. A két szörny összecsapásának egyetlen

GALLOV PÉTER, DONNÁK JÁNOS és **JAGICZA PATRÍCIA** munkái, installációs nézet,
Radon vs Hedorah, FKSE Stúdió Galéria, Budapest, 2019, A művészek jóvoltából

épen maradt dokumentumát a Jagicza Patrícia által festett „poszter” adta: egy klasszikus olaj-vászon festmény, ami a grand art és a filmplakátok logikáját követve teljes alakos jelenetben dramatizálta a végzetes harcot. A monumentális tabló a Jagiczától megszokott személyes problémafelvetés helyett egyfajta geek nézőpontból nyer relevanciát: a kép a téma irányából érkező katasztrófaturistákat is magához vonzza, de az abszurdumig fokozott szakmaiság kedvelőinek is izgalmas. Mindezt egy videoinstalláció egészítette ki, mely a függőleges szimmetriatengely mentén

megtükrözött, gépies szörnyjelenlétet tematizáló, szuperprodukciókból kiemelt filmjeleneteivel a brand biztonságos kazettatokjába zárta a természeti katasztrófákat megtettesítő titánokat.

Ezeket a harcokat általában veszélytelen távolságból, cukorsokktól feszülten figyeljük egy moziszékebe süppedve, az összetűzések hullámokban érkeznek, a szétcsapott idegrendszer önvédelem nélkül olvad szét a szörnyek árnyékában. Gallov és Donnák kiállításában ehelyett a rombolás nyomai tervezőgrafikai jellegű öltének és az értelmezhetőség irányába mozdulnak el – egy populáris kultúra nagy narratíváit csodáló konceptuális művészet körvonalazódik.

Társadalmi helyszínelés

Kiállító: Icko Dávid

Be Yourself, ISBN könyv+galéria, 2019. XI. 4. – XII. 5.

A grafitszürke, kőhalmot imitáló hungarocell-tornyok tetején egymást irtó alakok mögött a falra felfröccsenő vér vagy a föld alatt keresgélő gyökerek asszociációját keltő, death metal esztétika jegyében szinte olvashatatlanná torzított betűk rajzolnak ki egy feliratot: „Be Yourself”. E szókapcsolat jelentésének banalitása a dizájn szövevényes jellegével szemben üresen cseng, mintha egy érvényesebb ambíció helyére került volna a gondolkodás egyfajta parazitájaként. Ehhez hasonló önfelszámoló kifejezések jelennek meg az egymással interakcióba lépő figurák pulóverein és környezetében is. A „con”, „enjoy”, „real” és „super” szavak mintha már csak piaci értékkel bírnának, tartalommal nem. Az Icko munkásságában gyakran előforduló diorámák

léptékével aprólékosan megmintázott jelenetek itt a doboz határai és fix nézőpontja nélkül jelennek meg, így még fenyegetőbben terjesztik szét a kiállítóterben az erőszak és fertő racionalitás utáni privát rémálmát. Nincs hátralépési lehetőség. Az egymást gypáló figurák kompozíciói a numetal érából fennmaradt apokaliptiszis elképzelések iránti nosztalgiaival vannak átítatva. A halált szimbolizáló alakok társadalommá sokszorozódnak. A mikrotörténeket szemlélve zavarba ejtő részletek sorára leszünk figyelmesek: a húscipőben álló maszkos ember mellett térkitöltő chipsek hevernek a szilánkosra tört padlón, ami alól lávaszerű matéria ömlik a semmibe, egy összefirkált ágyon pedig figurák bukfenceznek. A törött laptopokból bélszerű csövek fakadnak, behálózva a vaksin tapogatózó, botladozó alakokat. Egy kőhalm tetején kartondobozba passzírozózzák

egymást egy világvégébe fordult házibuli résztvevői. Egyszerre horror és burleszk: a műanyag csillogás miatt akár ismerős is lehetne a polcról, mégsem az. Fortyogó anyagok kezelhetetlen dömpingje áramlik a civakodó figurák alatt. A nézőnek felfedett keresztmetszet a pillanatokon belül elérkező szétesésről árulkodik.

ÍCKO DÁVID: *XE004*, 2019, epoxy műgyanta, 20×20×20 cm

foto: Lőrincz Gergely

Hibernált hadsereg

INTRO VII., PTE MK DLA-kiállítás, Nádor Galéria, Pécs, 2019. XI. 6–22.

Szöllősi Géza *Kitin*-sorozatában thaiföldi bogarak páncéljából összeállított figurákat vonultat fel, melyek műgyantatömbökben, illetve üvegbúrák alatt – a közvetlen tapintás ellehetetlenítésével – ingerelik a birtoklási vágyat. A sorozat részét képező rizográf printek és egyéb grafikák a figurák narratív közegét terjesztik ki, egyrészt a képzelet új birodalmait feltérképezve, másrészt egyfajta pop-stratégiát követő termékké válást is eredményezve. A pusztán bogarakból, tartószerkezet nélkül, nagy műgonddal összeszerelt, miniatűr megafegyverek – anyaghasználatukon keresztül – tükrözik a robotika rovarvilágból való merítkezését,³ a modern hadiipar mesterséges külső vázainak (exoskeleton) vizualitását és a Földet idegen lényként kolonizáló Transformers-univerzum fikciójának esztétikáját, egészen pontosan a játékból ismert insecticonok szintén rovarok,

autók és fegyverek elegyéből megalkotott dizájnját.⁴ A Transformers CGI-jelenlétével szemben azonban ezek a figurák valóságos anyagisággal rendelkeznek. Szöllősi megőrzi a mives, egyedi műtárgy mítoszát, az antropomorf és nonhumán⁵ közötti határokat állandóan áthágó protagonistáknak pedig tényleges testet ad a rajongás által körülírt anyagszerűtlenség helyett. A mozdulat olvashatósága, az anatómia áttetszősége szintén jelentőségre tesz szert: az erőhatásokat, amelyek akcióba lendítik az alakot, végül egy 80-as évek filmjeinek freeze frame-jét idéző, kimerevített pózban rögzíti a művész.

Jegyzetek:

- 1 Horváth Márk – Lovász Ádám – Nemes Z. Mária: *A poszthumanizmus változatai. Ember, embertelen és ember utáni.* Prae, Budapest, 2019, 34.
- 2 Mezei Árpád: *Mikrokozmoszok és értelmezések.* Jelenkor, Pécs, 1993, 69.
- 3 Robert Pepperell: *The Posthuman Condition. Consciousness Beyond the Brain.* Intellect, Bristol, 2003, 3.
- 4 Joshua Simon: Neo-Materialism, Part I: The Commodity and the Exhibition. 2010. <https://www.e-flux.com/journal/20/67643/neo-materialism-part-i-the-commodity-and-the-exhibition/> (Letöltve: 2019. 12. 21.)
- 5 Horváth-Lovász-Nemes 2019 i. m. 34. o.

SZÖLLŐSI GÉZA:
KITIN Project: Der triumphierende Volksautomaton,
2019, trópusi bogarak, műanyag,
50×40×20 cm

foto: Szöllősi Géza